

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/18/2016
Identifikačné číslo spisu: 4014201104
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4014201104.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančeniča v právnej veci navrhovateľa: H. E., H. 6, R. E., zastúpený advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Mlynská 28, Košice, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29. augusta 8, Bratislava, o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne č. 9649-9/2014-BA zo dňa 24. 10. 2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 19Sp/88/2014-54 z 27.10.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 19Sp/88/2014-54 z 27. 10.2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre rozsudkom č.k. 19Sp/88/2014-54 z 27. 10.2015 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. 9649-9/2014-BA zo dňa 24. 10. 2014, ktorým odporkyňa rozhodla tak, že navrhovateľ, ktorý utrpel poškodenie zdravia v dôsledku pracovného úrazu zo dňa 24. 08. 2005, má nárok na priznanie úrazovej renty od 16. 08. 2006 do 31. 08. 2006 v sume 43,46 eur a od 01. 09. 2006 v sume 84,18 eur mesačne a má nárok na priznanú sumu úrazovej renty zvýšenú od 01. 07. 2007 o 6,25 % na celkovú sumu 89,46 eur mesačne, od 01. 07. 2008 o 5,0 % na celkovú sumu 93,94 eur mesačne, od 01. 01. 2009 o 6,95 % na celkovú sumu 100,60 eur mesačne. Navrhovateľ nemá nárok na výplatu úrazovej renty z titulu jej premlčania a to od 16. 08. 2006 do 12. 01. 2009. Od 13. 01.2009 do 31. 01.2009 má nárok na výplatu úrazovej renty v sume 61,70 eur a od 01. 02. 2009 v sume 100,60 eur mesačne. Priznaná suma úrazovej renty sa zvýšila od 01. 01. 2010 o 3,05 % na celkovú sumu 103,70 eur mesačne, od 01. 01. 2011 o 1,8 % na celkovú sumu 105,60 eur mesačne, od 01. 01. 2012 o 3,3% na celkovú sumu 109,10 eur mesačne, od 01. 01. 2013 o 3,05 % na celkovú sumu 112,50 eur mesačne a od 01. 01. 2014 o 2,3 % na celkovú sumu 115,10 eur mesačne. Na túto sumu bude mať nárok do zmeny podmienok rozhodujúcich pre priznanie nároku na úrazovú rentu, na jej výplatu alebo na určenie jej sumy podľa zák. č. 461/2003 Z. z., najneskôr však do dňa dovŕšenia dôchodkového veku alebo do dňa priznania predčasného starobného dôchodku.

Prvostupňový súd mal z administratívneho spisu za preukázané, že dňa 24. 08. 2005, došlo k poruche spádového potrubia na sile zamestnávateľa - Liaharenský podnik Nitra, a. s. so sídlom Nitra - Párovské Háje. Uvedenú závalu na pokyn nadriadeného pracovníka odstraňovali údržbári - navrhovateľ spoločne s kolegom, pričom súčasťou opravy bolo aj zváranie tohto potrubia. Toto konštatovanie vyplýva aj z rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 25Co/19/2013-470 zo dňa 24. 04. 2013. Žiadosť o priznanie úrazovej renty navrhovateľ podal odporkyňa 13.1.2012. Následne, vzhľadom na prebiehajúce konanie na Okresnom súde v Nitre vo veci žaloby o určenie rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom, odporkyňa prerušila konanie o nároku poškodeného v dôsledku pracovného úrazu rozhodnutím č. 24781-2/2012-BA zo 07. 05. 2012. Po právoplatnom ukončení súdneho konania následne postupovala vo veci uplatneného nároku na úrazovú rentu. Pred vydaním rozhodnutia odporkyňa zabezpečila posudok na účely úrazovej renty. Posudok - lekársku správu spracoval posudkový lekár sociálneho poistenia za osobnej prítomnosti navrhovateľa . Po oboznámení sa s predloženými správami z odborných vyšetrení navrhovateľa a na základe vlastného vyšetrenia bolo konštatované, že navrhovateľ dňa 24. 08. 2005 pri manipulácii s otvoreným ohňom pri zváraní, kedy došlo k odletu žeravých častíc od nádoby s riedidlom a v dôsledku toho došlo k výbuchu a následnému požiaru utrpel pracovný úraz s popáleninami II. a III. stupňa na 54% povrchu tela (27% II. stupňa a 27% III. stupňa) a súčasne utrpel popáleninový šok. Bol hospitalizovaný na Klinike popálenín rekonštrukčnej chirurgie, absolvoval opakované plastické operácie kože na krku, rukách, v oblasti stehien a lýtok. Liečba bola ukončená dňa 31. 12. 2006. Odvtedy je len v sporadickej starostlivosti Kliniky popálenín a rekonštrukčnej chirurgie. Po 9 rokoch od úrazu je ľavá horná končatina funkčná len ako podporný orgán, je tu strata úchopovej schopnosti na 90% a lakt'ový kĺb je prakticky stuhnutý v pravouhrom postavení, prívratene a odvrátene predlaktia je obmedzené na polovicu. Pravá horná končatina je schopná vykonávať bežné činnosti, nemôže však byť zaťažovaná dvíhaním ťažších predmetov, deficit pohybu v lakti je cca 10 stupňov v zmysle deficitu vystretia, ohnutie je plné. Prívratenie a odvrátenie predlaktia je plné, pohyb v ramene úplný. Úchop prakticky plný s deformáciou V. prsta a s poruchou citlivosti na koncoch prstov. Obe horné končatiny sú citlivé na chlad, so zhoršením funkcie v chladnom počasi. Dolné končatiny sú bez obmedzenia pohybu v kĺboch s ľahkým obmedzením v zmysle drepu. Chôdza voľná. Po zohľadnení pracovnej náplne navrhovateľa posudková lekárka sociálneho poistenia konštatovala, že posudzovaný z uvedeného rozsahu pracovnej náplne môže vykonávať pri použití len pravej ruky, ľavá ruka je prakticky nefunkčná, minimum pôvodných prác v rozsahu približne 20%. Nemôže vykonávať 80% pôvodných činností, nemôže chodiť po rebríkoch, nemôže pracovať vo výškach. Pokles jeho pracovnej schopnosti v dôsledku pracovného úrazu je 80% so vznikom 16. 08. 2006. Pri rozhodovaní o určení poklesu pracovnej schopnosti navrhovateľa v dôsledku pracovného úrazu posudkoví lekári sociálneho poistenia vychádzali okrem posúdenia lekárskeho správ z odborných vyšetrení navrhovateľa po pracovnom úraze aj z profesiogramu poškodeného žiadateľa, ktorý vyhotovil jeho zamestnávateľ Liaharenský podnik Nitra, a. s. Z profesiogramu vyplýva, že v zmysle náplne práce vydané dňa 20. 09. 2003 pracovná náplň v rozsahu 95% spočívala v odstraňovaní porúch a pravidelnej údržbe technologického zariadenia a tým predchádzaniu možných porúch na zariadeniach a v rozsahu 5% spočívalo v zastupovaní vo výrobe a v prípade potreby strediska (zásobovanie, vrecovanie krmiva, sušenie, kúrenie a pod.). Z pracovnej náplne z 20. 09. 2003 vyplýva, že navrhovateľ plnil a bol zodpovedný za nasledovné úlohy:

- pravidelná údržba technologických liniek podľa plánu údržby,
- odstraňovanie porúch na strojnom zariadení, včasné nahlásenie závažnejších porúch vedúcemu,
- včasné nahlásenie potreby nákupu náhradných dielov, mazadiel, náradia - potrebných pre zabezpečenie bezporuchovej prevádzky,
- v prípade nutnosti zastupovanie vo výrobe (zásobovanie, vrecovanie, sušenie, kúrenie a pod.),
- denné vedenie evidencie o vykonanej práci, servise, mazaní,
- v ostatnom sa riadil pokynmi svojho nadriadeného.

Na základe vyššie uvedeného zistenia, posudzujúc odvolacie dôvody navrhovateľa vznesené proti neprávoplatnému rozhodnutiu správneho orgánu dospel k právnomu záveru, podľa ktorého posudkoví lekári sociálneho poistenia správne posúdili a správne určili mieru poklesu pracovnej schopnosti v rozsahu 80%, keď zhodne konštatovali, že v rozsahu ďalších 20% navrhovateľ môže vykonávať ďalšie pracovné činnosti podľa pracovnej zmluvy resp. podľa profesiogramu.

Proti prvostupňovému rozsudku sa v zákonnej lehote odvolal navrhovateľ, majúci za to, že Krajský súd v Nitre nedostatočne venoval pozornosť charakteru a závažnosti poškodeného zdravia v spojení s charakterom pracovnej náplne navrhovateľa. Z opisu pracovných činností vyplýva, že ich môže vykonávať len zdravá osoba. Lekársky posudok odporkyne pritom neobsahuje žiadne skutkové zdôvodnenie len 80% poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať doterajšiu prácu, najmä z neho nevyplýva, akými úvahami sa posudkový lekár riadil. V konaní o výšku úrazovej renty ide pritom o takú otázku, pri ktorej je nevyhnutné vyjadriť a vyhodnotiť všetky relevantné medicínske východiská pre posúdenie schopnosti vykonávať doterajšiu prácu. Podľa jeho mienky z pracovnej náplne ako včasné nahlásenie závažnejších porúch vedúcemu, včasné nahlásenie potreby nákupu náhradných dielov, mazadiel, náradia, potrebných pre zabezpečenie bezporuchovej prevádzky, denné vedenie evidencie o vykonanej práci, servise, mazaní, vyplývajú z hlavnej činnosti. Stratou možnosti vykonávať hlavnú činnosť odpadá aj doplnková činnosť. Z toho dôvodu takáto činnosť nemôže byť ani posudzovaná. Navrhovateľ ďalej tvrdí, že jeho nárok na výplatu úrazovej renty nemôže byť za obdobie od 16. august 2006 do 12. januára 2009 premlčaný. Svoje tvrdenie opieral o skutočnosť, že vo veci pôvodne nebola vyriešená predbežná otázka, týkajúca sa rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa. Z tohto dôvodu navrhovateľ nemohol požiadať o úrazovú rentu skôr, keďže rozsudkami okresného a krajského súdu v Nitre bola odporkyňa viazaná a navrhovateľovi až nimi bola daná možnosť uplatniť svoje nároky. Navrhovateľ vychádza z toho, že pri dávkach sociálneho poistenia nie je zakotvená subjektívna premlčacia lehota. Zákon uvádza, že do plynutia premlčacej doby sa nepočíta doba konania o dávke. Navrhovateľ považuje za potrebné vykladať ustanovenie § 114 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. širšie v tom zmysle, že do „konania o dávke“ je potrebné zahrnúť aj konanie o rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa. Navrhovateľ predložil k odvolaniu tiež dva rozsudky, z ktorých vyplynulo, že odporkyňa poškodeným uznala 100% pokles pracovnej schopnosti pri chorobe z povolania. Na základe týchto rozsudkov tvrdil navrhovateľ, že odporkyňa porušila princíp rovnosti a zákaz diskriminácie. Vzhľadom na uvedené tvrdenia navrhovateľ navrhuje, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie.

Vo vyjadrení k odvolaniu odporkyňa uviedla, že na základe skutočne vykonávanej práce bol pokles pracovnej schopnosti navrhovateľa vzhľadom k závažnosti jeho poškodenia zdravia v porovnaní s vykonávaním doterajšej činnosti určený v rozsahu 80%, čo znamená, že navrhovateľ nie je prakticky schopný vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca okrem 20%, napr. kuriča plynovej kotolne, ľahšie údržbárske práce, prípadne administratívne práce spojené s evidenciou a objednávaním materiálu. Uvedený rozsah poklesu pracovnej schopnosti navrhovateľa je aj v lekárskejších správach z 02. 07.2014, na základe ktorej bolo vydané rozhodnutie odporkyne a zo dňa 22. 04. 2015, ktorá bola vydaná v konaní o opravnom prostriedku podanom navrhovateľom. Odporkyňa uvádza, že práca údržbára, ktorú navrhovateľ skutočne vykonával, nespočívala iba v činnosti zvärača a len v práci vo výškach. Podľa pracovnej náplne vykonával aj včasné nahlásenie závažnejších porúch vedúcemu, tiež včas nahlásenie potreby nákupu náhradných dielov, denne viedol evidenciu o vykonanej práci, o servise, mazaní, v prípade potreby zastupoval vo výrobe. Ak navrhovateľ v odvolaní tvrdí, že pokles pracovnej schopnosti musí byť v zásade vyšší ako je miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na účely invalidného dôchodku, odporkyňa s takýmto tvrdením nesúhlasí, zdôrazňuje, že úrazová renta je samostatná dávka úrazového poistenia, pravidlá na určenie poklesu pracovnej schopnosti sa nemôžu zamieňať s inými dávkami, predovšetkým nie s pravidlami na určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na účely invalidného dôchodku. Odporkyňa má za to, že postupovala v prípade navrhovateľa v súlade so zákonom, náležite zistila skutočný stav vecí, a to aj po odbornej medicínskej stránke. Odporkyňa sa v celom rozsahu stotožňuje s rozsudkom krajského súdu a z toho dôvodu ho navrhuje ako vecne správny potvrdiť.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Keďže v prejednávanej veci začalo odvolacie konanie pred nadobudnutím účinnosti Správneho súdneho poriadku, odvolací súd ďalej konal podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p bez pojednávania a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Podľa § 83 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“), poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 a fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

Podľa § 88 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. poškodený má nárok na úrazovú rentu, ak v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v § 17 ods. 2 (ďalej len „pokles pracovnej schopnosti“) a nedovršíl dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 114 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nárok na výplatu dávky alebo jej časti sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrili.

Podľa § 114 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. lehota ustanovená v odseku 1 neplynie počas konania o dávke a v období, v ktorom účastníkovi konania, ktorý musí mať opatrovníka, nebol opatrovník ustanovený.

Podľa § 193 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. organizačná zložka Sociálnej poisťovne konanie preruší, ak sa začalo konanie o predbežnej otázke alebo ak bol účastník konania vyzvaný, aby odstránil nedostatky podania.

Podľa § 193 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. organizačná zložka Sociálnej poisťovne v konaní pokračuje z vlastného podnetu alebo na podnet účastníka konania, len čo odpadnú dôvody, pre ktoré sa konanie prerušilo.

Podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

V odvolaní navrhovateľ namietal nepreskúmateľnosť percentuálnej miery poklesu pracovnej schopnosti určenej mu lekárskeho posudkom posudkového lekára sociálneho poistenia na 80%. Túto námietku odvolací súd nepovažuje za dôvodnú, keďže z lekárskeho posudku vyplýva, že pri zohľadnení pracovnej náplne navrhovateľ môže vykonávať len práce s použitím pravej ruky. Vykonávať môže minimum pôvodných prác v rozsahu približne 20% (kuriča plynovej kotolne, ľahšie údržbárske práce, administratívne práce spojené s evidenciou a objednávaním materiálu). Ako vyplýva z pracovnej náplne navrhovateľa, k jeho pracovným úlohám tiež patrilo denné vedenie evidencie o vykonanej práci, servise, mazaní, včasné nahlásenie potreby nákupu náhradných dielov, mazadiel, náradia potrebných pre zabezpečenie bezporuchovej prevádzky. Tieto práce navrhovateľ vykonávať môže. Pokiaľ navrhovateľ argumentuje, že uvedené práce sú len „doplnkovými“, zatiaľ čo hlavné úlohy údržby technologických liniek a odstraňovanie porúch na strojnóm zariadení vykonávať nemôže, odvolací súd toto tvrdenie nespochybnuje, avšak zdôrazňuje skutočnosť, že hoci svojou podstatou doplnkové, aj tieto úlohy boli súčasťou navrhovateľovej náplne práce, preto nemohla byť možnosť ich ďalšieho výkonu posudkovým lekárom odporukyne opomenutá. Nemožnosť ďalšieho výkonu údržby, resp. odstraňovania porúch na strojnóm zariadení bola zohľadnená v určení 80% poklesu pracovnej schopnosti. Z uvedených dôvodov považuje odvolací súd posudok posudkového lekára odporukyne za riadne a dostatočne zdôvodnený.

Navrhovateľ ďalej namieta, že nedošlo k premlčaniu nároku na výplatu dávky úrazovej renty, keďže v konaní pred súdom sa riešila predbežná otázka, a to miera zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz. Ani túto argumentáciu odvolací súd nepovažuje za dôvodnú. Navrhovateľ požiadal o priznanie

úrazovej renty 13. januára 2012, v čase, kedy konanie o určenie zodpovednosti za pracovný úraz prebiehalo na Okresnom súde Nitra. Z tohto dôvodu odporkyňa prerušila konanie v prejednávanej veci a meritórne rozhodla až po právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 25Co/19/2013-470 z 24. 04.2013. Zákon č. 461/2003 Z.z. stanovuje, že nárok na výplatu dávky sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, kedy táto dávka patrila, avšak v prípade, že v tejto lehote sa začne konanie o dávke, premlčacia lehota počas tohto konania neplynie. Zákon zároveň určuje povinné prerušenie konania o dávke v prípade, ak sa začalo konanie o predbežnej otázke. Odporkyňa sa v prejednávanej veci riadila ustanoveniami § 193 zákona č. 461/2003 Z.z. a konanie až do právoplatnosti rozhodnutia civilného súdu vo veci určenia miery zodpovednosti za pracovný úraz prerušila. Rovnaký by bol zákonný postup, ak by navrhovateľ žiadosť o priznanie úrazovej renty podal pred uplynutím premlčacej lehoty na výplatu dávok, patriacich pred 13. januárom 2009 podľa ustanovenia § 114 zákona č. 461/2003 Z.z.

Vzhľadom na plynutie premlčacej lehoty je dôležité, aby poškodený podal žiadosť o úrazovú rentu včas, inak sa vystavuje hrozbe premlčania nároku na výplatu jednotlivých splátok tejto dávky, a to bez ohľadu na to, či zamestnávateľ úraz ako pracovný uznal alebo či sa takého určenia zamestnanec musí domáhať na súde v pracovnoprávnej veci. Ak by tak navrhovateľ postupoval, odporkyňa by v súlade s § 193 zákona č. 461/2003 Z.z. z dôvodu prebiehajúceho pracovnoprávneho sporu mohla konanie prerušiť a pokračovať v ňom po právoplatnom skončení takého súdneho konania.

Ak však navrhovateľ žiadosť o úrazovú rentu na správnom orgáne nepodal včas, okolnosť, že o určenie zodpovednosti za pracovný úraz viedol so zamestnávateľom spor, nie je v zmysle vyššie uvedených ustanovení dôvodom na prerušenie plynutia premlčacej lehoty. Keďže navrhovateľ požiadal o priznanie úrazovej renty až 13. 01.2012, záver odporkyne o premlčaní nároku na výplatu úrazovej renty za obdobie pred 13. 01. 2009 je súladný so zákonom.

Z rozsudkov priložených k odvolaniu nevyplýva žiadna pre prejednávajúcu vec relevantná právna skutočnosť. V oboch prípadoch ide o rozsudky okresných súdov vo veci náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, čiže týkajúcich sa odlišnej právnej otázky a iba v opise skutkového stavu je uvedené, že navrhovatelia majú pokles pracovnej schopnosti 100%. V oboch priložených rozsudkoch navrhovatelia pracovali pred vznikom choroby z povolania ako baníci, pričom v odvolaní je tvrdené, že došlo k diskriminácii navrhovateľa oproti vyššie uvedeným poberateľom úrazovej renty. Princíp rovnosti a zákazu diskriminácie však vo svojom najjednoduchšom vyjadrení znamená, že s rovnakými subjektmi nemožno zaobchádzať rôzne, pričom je celkom zrejmé, že v tomto prípade o rovnaké subjekty (baníci pracujúci v podzemí s celkom odlišnou pracovnou náplňou ako u mechanikov) nejde. .

Z uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne za zákonné a preto podľa § 219 O. s. p. rozsudok krajského súdu potvrdil.

Náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd navrhovateľke v zmysle § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 O. s. p. nepriznal, nakoľko nebola v odvolacom konaní úspešná.

Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.